

OĞUZ ATAY VE GÜNLÜK DEDİKODULARI

Eserlerini araştıran yok
nema peşinde koşan çok

Ünlü yazarın 1980'lerin ortasında, ölümünden 10 sene kadar sonra "ünlü" olmasına yolaçan eseri *Günlük*, ortaya çıkış hadisesiyle yeniden gündeme getirildi. Oğuz Atay'ı yeni, özgün çalışmalar-araştırmalarla geleceğe taşıyalım; dedikodularla veya onun ismi üzerinden nemalanarak değil.

GÜRSEL GÖNCÜ

Kapaktaki Atay

Oğuz Atay'ın eserleri üzerine, ilk defa ortaya konan belgelerle yapılmış çalışmalar ve yazılar, dergimizin Aralık 2012 ve Aralık 2017 sayılarında yer almıştı.

Cumhuriyet döneminin müstesna yazarlarından Oğuz Atay (1934-1977), geçen ay medya ve sosyal medyanın gündemindeydi. Hakkında yazılan yeni bir kitabın (Sefa Kaplan - *Oğuz Atay Sözlüğü*) tanıtımı dolayısıyla *Hürriyet*, *Sabah*, *Haber-türk* gazetelerinde çıkan yazılar, Atay'ın 1987'de basılan

Günlük'ünün nasıl ve kimler tarafından ortaya çıkarıldığına dair kimi "esrarlı" çeşitli anlatımlar-iddialar eşliğinde sunuldu.

Oğuz Atay veya meşhur/popüler bir isim üzerinden rating sağlamak, kitap satmak, takipçi edinmek, adını duyurmak, gündeme gelmek ve bunun gibi çeşitli "avantajlı" haller elde etmek; günümüz TT'li hayatlarının kaçınılmaz bir fonksiyonu. Bu trendli-topikli dünyada Atay'ın yazdıklarından alıntılanan veya devşirilen cümleler, elektronik ortam çöplüğünde de ciddi bir toplam oluşturuyor. Oğuz Atay bugün kendi adı etrafın-

daki bu enflasyonu görseydi, "Yahu kıyıda-köşede bir yazar olarak kalsaymışım daha iyiydi" diyebilirdi. Zira ne bu son "gündem" konusu ne de daha önceki bir dizi Atay mevzuunda; haber değeri taşıyan bir enformasyon veya çalışma-emek değeri taşıyan bir araştırma-ürün yoktur. Zaten gazetecilik-araştırmacılık gibi işler, memleketimizde epey bir süredir dedi-kodu ve "vay be, ne biçim laf oturttu" seviyesinde seyrettiği için, Oğuz Atay ismi üzerinden nemalanmak da artık meşru bir kazanç sayılıyor.

Hayatlarımızdaki "sonradan görme"lik ise şüphesiz yeni bir durum sayılmaz. Hatta değil sonradan, hiçbir zaman göremeyenler; Atay'ın eserleri üzerine çalışmak, ortaya yeni analizler koymak yerine, son zamanlarda "goy-goy" diye tabir edilen tembel işi lafazanlıkla idare eder hâlde. Yazarın 1977'deki vefatından sonra, hakkında çıkan ve referans değeri taşıyan yazı, makale, kitapların sayısı iki elin parmaklarını geçmez. 44 seneye yakın zamanda Nurdan Gürbilek, Yıldız Ecevit ve birkaç düğün akademisyen haricinde bu insanla ilgili yazılanlar pasta/posta-modern seviyesindedir.

25 Nisan 1970

Selin gibi, günlük tutmaya başlayalım bakalım. Sonumuz hayırlı değil herhalde onun gibi. Bu defteri bugün satın aldım. Artık Sevin olmadığına göre ve başka kimseyle konuşmak istemediğime göre, bu defter kaydet sin beni; dert ortağım olsun. Kimseye söylemeden, içimde kaldı, kayboldu, dediğim düşüncelerim, duyguların aynası olsun. Kimse dinlemiyorsa beni - ya da istediğim gibi dinlemiyorsa - günlük tutmaktan başka çarem kalmıyor. Canım insanlar! Sonunda, bana, bunu da yaptınız.

26 Nisan

Bugün, Blake Edwards'ın -baş oyuncu Peter Sellers- "The Party" adlı filmi ni gördüm. İyi niyetli ve korkusakar bir adamın hikâyesi. İlk defa bir komedinin, beni bu kadar yorduğumu, bana ace geldiğini gördüm. Böyle bir insan ne yapabilir? Ya bütün hayatınca kendinin ne olduğunu bildiği için, hiç kıpudamada tırnağını bile oynatmadan bir köşede oturur; ya -Peter Sellers gibi- bir kere başlayınca tutamaz -ken artık. Peki bu adam ne yapar? Benim yaptığım gibi yıllarca yaşamam mı? Sonunda tabii, bir kız çıkarır onun kollarını auluyor. Efendim? Filmin bitişi böyle. Ben hayatımın bir kısmı da böyle oldu. Fakat film ge hayat bir yerde bitmiyor. Filmin dramı, Se

Bununla birlikte Oğuz Atay'ın *Günlük*'ünün ortaya çıkışı, yazarın bugün Türkiye'de ve dünyada (Sevin Seydi'nin olağanüstü *Tutunamayanlar/Disconnecte d* çevirisiyle) tanınması bakımından bir dönüm noktasıdır. Zira *Tutunamayanlar*'ın 1984'te ikinci defa, *Günlük*'ün ise 1987'de ilk defa basılmasıyla Oğuz Atay geniş okur kesimine ulaşmış ve özellikle genç nesil arasında popüler olmuştur. Yazarın *Tutunamayanlar*'da öngör-

düğü durum gerçekleşmiştir: "Önce kendini tanıtmalısın, yaptıklarınla ispat etmelisin kendini. Başkaları nasıl yapmışsa, nasıl yapıyorsa öyle davranmalısın. Kendini önce başkalarına kabul ettirmelisin ki biz de kabul edebilelim. Bunun için de belki ölmelisin. Unutulmalısın. Unutulan herkesin hatırlanması için ne kadar zaman geçiyorsa, o kadar zaman geçirmelisin mezarda. Orada bile acele etmemelisin. Senden önce ölüp, senden ön-

Günlük'ün başlangıcı

Atay'ın 1970'de tutmaya başladığı günlüğünün ilk sayfası: "Canım insanlar! Sonunda, bana, bunu da yaptınız".

ce unutulmuş ve hatırlanmayanlar var. Dur bakalım, dur hele. Sıramı bekle".

Atay'ın "sırasının gelmesi"nde rol oynayan birçok kişi vardır. Başroldekiler şunlardır:

1. Prof. Dr. Cevat Çapan, *Günlük*'ü okuyarak "Bu çok önemli bir eser. Yayımlanması şart" diyerek, orijinali elinde bulunduran kişilere yol göstermiş, referans olmuştur.

2. Enis Batur, o dönem çalıştığı *Milliyet* gazetesinde *Günlük*'ün kimi bölümlerini tefrika ederek duyurmuş (Ömer Madra ile birlikte) ve kitap olarak yayımlanması için bağlantı kurmuş, çalışmıştır.

3. Atay'ın telif haklarının sahibi kızı Özge Atay ve ilk eşi Fikriye Atay, *Günlük*'ün yayımlanması için olur vermiştir.

4. İletişim Yayınları, *Günlük*'ü basarak geniş okur kitlesine ulaşmasını sağlamıştır.

Bunlar dışında, *Günlük*'ün ortaya çıkarılması sürecinde "iyi" ve "kötü", yan ve küçük roller alan başkaları da vardır. Zaman zaman bu kişiler arasında benim adım geçse de, bir figüran sıfatıyla ve son söz olarak şöyle demek doğrudur:

Günlük'ün ortaya çıkarılmasında önemli payı olan kişiler, bunu kendilerine maddi-manevi bir fayda sağlamak amacıyla yapmamışlardır. Kendilerini Oğuz Atay üzerinden tanıtmak, ifade etmek gibi bir "öne çıkma" dertleri yoktur. Aynı gerekçeyle, bu süreçte "kötü" roller üstlenen insanları da korumuşlardır; zira bu "kötü" isimlerin de, onlar yaptıklarının da bir önemi yoktur. Önemli olan yegane şey, Atay'ın *Günlük*'ün ortaya çıkıp yayımlanması ve bu eşsiz yazarımızla ilgili ciddi çalışmaların artmasıdır. Gerisi laf ü güzafır.